

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

22 червня 2017 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 140/вс-17

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у пленарному складі:

головуючого – Козьякова С.Ю.,

членів Комісії: Бутенка В.І., Василенка А.В., Весельської Т.Ф., Козлова А.Г., Лукаша Т.В., Луцюка П.С., Мішина М.І., Прилипка С.М., Тітова Ю.Г., Устименко В.С., Шилової Т.С.,

розглянувши питання про підтвердження здатності кандидата на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду Панової Ірини Юріївни здійснювати правосуддя у відповідному суді, стосовно якої оголошено перерву відповідно до абзацу другого частини першої статті 88 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»,

встановила:

Рішенням Комісії від 07 листопада 2016 року № 145/зп-16 оголошено конкурс на зайняття 120 вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду.

Панова Ірина Юріївна 30 листопада 2016 року звернулася до Комісії із заявою про проведення стосовно неї кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду за спеціальною процедурою призначення як суддя.

Комісією 05 грудня 2016 року прийнято рішення № 3/вс-16, зокрема, про допуск Панової І.Ю. до участі у конкурсі на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду.

Рішенням Комісії від 11 січня 2017 року № 2/зп-17 призначено кваліфікаційне оцінювання 653 кандидатів, допущених до участі у конкурсі на зайняття 120 вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду, зокрема Панової І.Ю.

Комісією 09 лютого 2017 року прийнято рішення № 26/вс-17, зокрема, про допуск Панової І.Ю. до проходження кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду.

У статті 10 Основних принципів незалежності судових органів, схвалених резолюціями Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1985 року № 40/32 та від 13 грудня 1985 року № 40/146, визначено, що особи, відібрані для судових посад, повинні мати високі моральні якості і здібності, а також відповідну підбору кваліфікацію в галузі права.

Ці основоположні принципи формування суддівського корпусу імплементовані у національне законодавство, що визначає основними складовими авторитету судової влади та довіри до суду – доброчесність і компетентність судді.

Згідно з цими приписами під час кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді касаційного суду у складі Верховного Суду Комісія виходить з того, що кандидати на посаду судді найвищого суду у системі судоустрою мають відповідати найвищим стандартам за критеріями компетентності та професійної етики за відсутності будь-яких обґрунтованих сумнівів у їх доброчесності, що можуть негативно вплинути на суспільну довіру до новоствореного Верховного Суду.

Положеннями статті 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон) закріплено, що кваліфікаційне оцінювання проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України з метою визначення здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді за визначеними критеріями. Такими критеріями є: компетентність (професійна, особиста, соціальна тощо), професійна етика, доброчесність.

У пунктах 1, 2 глави 6 розділу II Положення передбачено, що встановлення відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям кваліфікаційного оцінювання здійснюється членами Комісії за їх внутрішнім переконанням відповідно до результатів кваліфікаційного оцінювання. Показники відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям кваліфікаційного оцінювання досліджуються окремо один від одного та у сукупності.

Відповідно до статті 85 Закону кваліфікаційне оцінювання включає такі етапи: 1) складення іспиту; 2) дослідження досьє та проведення співбесіди.

Панова І.Ю. 16 лютого 2017 року склала анонімне письмове тестування, за результатами якого набрала 80,25 бала, і згідно з рішенням Комісії від 17 лютого 2017 року № 12/зп-17 допущена до виконання практичного завдання на етапі іспиту під час кваліфікаційного оцінювання у межах процедури конкурсу до відповідних касаційних судів у складі Верховного Суду.

За результатами виконаного 21 лютого 2017 року практичного завдання Панова І.Ю. набрала 96,5 бала та згідно з рішенням Комісії від 29 березня 2017 року № 22/зп-17 є такою, що допущена до другого етапу кваліфікаційного оцінювання «Дослідження досьє та проведення співбесіди» у межах процедури конкурсу до Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду.

На першому етапі кваліфікаційного оцінювання за загальним результатом іспиту Панова І.Ю. отримала 176,75 бала та була допущена до другого етапу кваліфікаційного оцінювання «Дослідження досьє та проведення співбесіди».

Згідно з абзацом третім пункту 20 розділу III Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення, затверджені рішенням Комісії від 03 листопада 2016 року № 143/зп-16 (далі – Положення), під час співбесіди обов'язковому обговоренню із суддею (кандидатом) підлягають дані щодо його відповідності критеріям професійної етики та доброчесності.

Відповідно до положень статті 87 Закону з метою сприяння Вищій кваліфікаційній комісії суддів України у встановленні відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності для цілей кваліфікаційного оцінювання утворюється Громадська рада доброчесності, яка надає,

за наявності відповідних підстав, висновок про невідповідність судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності.

Громадською радою доброчесності надано Комісії висновок, затверджений 14 квітня 2017 року, про невідповідність кандидата на посаду судді Верховного Суду Панової І.Ю. критеріям доброчесності та професійної етики.

У висновку вказується, що Департаментом спеціальних розслідувань Генеральної прокуратури України (далі – ДСР ГПУ) здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні НОМЕР_1 за підозрою колишнього Голови Вищого господарського суду України Татькова В.І., його колишнього заступника Ємельянова А.С. (нині суддя Вищого господарського суду України) та колишнього головного спеціаліста канцелярії (на правах відділу) управління документального забезпечення Вищого господарського суду України ОСОБА_1 у вчиненні злочинів проти правосуддя – втручання в діяльність судових органів та незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду, тобто у вчиненні злочинів, передбачених частиною другою статті 376, частиною другою статті 376-1 КК України (далі – КП).

Кримінальне провадження розпочато за фактом здійснення вищими посадовими особами Вищого господарського суду України систематичних втручань в автоматизовану систему документообігу суду (далі – АСДОС). У процесі досудового розслідування були встановлені факти здійснення тиску на суддів Вищого господарського суду України (далі – ВГСУ), систематичного втручання у діяльність суддів та процес здійснення правосуддя. Таке втручання здійснювалося організаторами злочину у винятково цинічний та зухвалий спосіб – шляхом підкорення собі органу суддівського самоврядування.

У порушення принципів роботи автоматизованої системи документообігу суду щодо об'єктивності, вірогідності (випадковості) розподілу справ, черговості та рівної кількості справ для кожного судді з 01 січня 2011 року у ВГСУ було впроваджено 45 спеціалізацій суддів. При цьому значна кількість спеціалізацій мала штучний характер та фактично дублювалася.

Кандидата віднесено слідством до групи суддів ВГСУ, на яких здійснювався розподіл справ з порушенням порядку, встановленого законом.

На цей час у КП як свідків допитано 30 суддів ВГСУ. Усі ці судді формально дають показання та відповідають на запитання слідчого. Водночас при явних ознаках неправомірності дій під час розподілу справ (касаційних скарг) між суддями ВГСУ вони не надають викривальні показання щодо осіб, причетних до вказаних неправомірних дій, чим не сприяють розкриттю злочинів, повному, всебічному та об'єктивному з'ясуванню всіх обставин провадження. Наявна у Громадської ради доброчесності інформація з КП дає обґрунтовані підстави вважати, що ним встановлено факти тривалого існування в ВГСУ негативної неформальної практики щодо організації розподілу справ.

ГРД вважає, що наведені факти свідчать про те, що кандидат протягом тривалого часу не лише не вчиняла активних дій з метою припинення системного незаконного впливу на процеси розподілу справ, але й щонайменше пасивно сприяла цим процесам. А коли ці факти було викрито, не вживає активних дій з метою сприяння ефективному розслідуванню цих справ. Це свідчить про порушення кандидатом основоположних засад принципу незалежності судді.

Також у висновку ГРД вказується на те, що 26 квітня 2011 року під головуванням кандидата ВГСУ ухвалив рішення у справі № Б29/117-09-7, яким

відмовлено визнати грошові вимоги, які ґрунтувалися на рішенні Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України. Таке рішення ВГСУ, на думку ГРД, суперечить практиці Європейського суду з прав людини та порушує право на справедливий суд. Так, у рішенні від 03 квітня 2008 року у справі «Компанія «Регент» проти України» Європейський суд з прав людини вказав, що Міжнародний комерційний арбітражний суд є «судом, встановленим законом», а його рішення прирівнюються до рішень інших судів, які підлягають обов'язковому виконанню.

ГРД зазначає, що ухвалене кандидатом рішення було оскаржено до Європейського суду з прав людини та буде розглянуто Судом за провідним («пілотним») рішенням «Юрій Миколайович Іванов проти України».

Таким чином, ГРД вважає, що кандидат причетний до ухвалення свавільного рішення, в якому знехтувано нормами українського законодавства та міжнародними стандартами.

У висновку ГРД також звертає увагу на те, що аналізування декларацій Панової І.Ю. за 2013-2015 роки дає підстави для висновку про невідповідність витрат та майна кандидата задекларованим доходам.

Так, у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, за 2015 рік, поданій 28 листопада 2016 року, кандидатом вказано право на користування земельною ділянкою площею 990 кв.м. у м. Українка Обухівського району Київської області, яке набула ще 14 травня 2013 року від громадянки Лазаревої Лідії Дмитрівни. Проте вказана земельна ділянка не була задекларована ні в деклараціях про майно, доходи витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2013, 2014 роки, ні у паперовій декларації за 2015 рік.

ГРД вважає, що у разі недостовірності відомостей щодо наявності майна (майнових прав), зазначених у деклараціях про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, до кандидата як судді мала бути застосована заборона, визначена Законом України «Про очищення влади», протягом десяти років обіймати посади, щодо яких здійснюється очищення влади (люстрація). На думку ГРД порівняння змісту декларацій за різні роки з очевидністю вказує на те, що перевірка за цим законом була проведена неналежним чином, що дало можливість кандидатові уникнути застосування цієї заборони.

Крім того, в 3 пункті висновку ГРД вказано, що відповідно до декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, за 2015 рік, у березні 2015 року кандидат придбала автомобіль марки Jaguar XF 2014 року випуску на суму 1 209 740 гривень. А дохід кандидата за попередній рік становив 1 116 179 грн, з яких 825 000 грн – дохід від відчуження майна. З огляду на необхідність утримання наявного рухомого та нерухомого майна у кандидата, а також забезпечення побутових потреб джерело походження коштів на придбання вказаного авто, на думку ГРД, видається сумнівним.

Таким чином, ГРД дійшла висновку, що професійна діяльність Панової І.Ю. на посаді судді ВГСУ не сприяла утвердженню принципу верховенства права та поваги до прав і свобод людини, підтримання авторитету суду та відновленню довіри до судової влади.

На спростування доводів ГРД Пановою І.Ю. надані письмові пояснення з долученням підтверджуючих документів.

26 травня 2017 року відбулася співбесіда із кандидатом Пановою І.Ю. під час якої за участі уповноваженого представника Громадської ради доброчесності обговорено обставини, зазначені у висновку, та пояснення кандидата.

Під час співбесіди кандидат підтвердила надані нею письмові пояснення, однак на деякі запитання не надала впевнених відповідей, зокрема, стосовно кількості суддів які розглядають справи з тієї ж спеціалізації, що і у неї, також не надано документів на підтвердження отриманих доходів від реалізації майна.

З огляду на викладене Комісія у складі колегії прийняла рішення щодо винесення питання про підтвердження здатності кандидата на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду Панової І.Ю. здійснювати правосуддя у відповідному суді на розгляд Комісії у пленарному складі.

29 травня 2017 року кандидатом надано до Комісії додаткові пояснення разом з копіями документів, зокрема, на придбання та відчуження майна.

22 червня 2017 року перед засіданням Комісії у пленарному складі ГРД надала рішення від 21 червня 2017 року про надання інформації у доповнення до висновку про невідповідність кандидата на посаду судді Верховного Суду Панової І.Ю. критеріям доброчесності та професійної етики, копію якого також надано кандидату. Після ознайомлення з вказаним рішенням кандидат та інші учасники пленарного розгляду не заперечували проти продовження розгляду питання про підтвердження здатності кандидата на посаду судді Верховного Суду Панової І.Ю. здійснювати правосуддя у відповідному суді.

У рішенні ГРД вказано, що після аналізування пояснень, наданих кандидатом під час проведення співбесіди у колегіальному складі Комісії, ГРД вважає за необхідне підтвердити висновок від 14 квітня 2017 року, а також звертає увагу Комісії на такі обставини.

Оскільки кандидат під час співбесіди 26 травня 2017 року у відповідь на запитання представника ГРД підтвердила, що за нею було закріплено розгляд спорів, що виникають з правовідносин у процедурах банкрутства і що вона була єдиною суддею ВГСУ, яка розглядала вказану категорію справ, то інформація з КП дає обґрунтовані підстави вважати, що встановлено факти тривалого існування у ВГСУ негативної неформальної практики щодо організації розподілу справ та підтверджує той факт, що кандидат не лише була поінформована про наявність такої практики, але й отримувала переваги від її організації. ГРД дійшла висновку, що своїми діями кандидат порушила основоположні засади незалежності судді.

Також до рішення ГРД додано фотографії домоволодіння кандидата та суміжної земельної ділянки площею 990 кв.м., розташованих у м. Українка Обухівського району Київської області.

На думку ГРД кандидат не спростувала факту не декларування майна поясненням, що вона здійснює догляд за земельною ділянкою, яка є суміжною з її домоволодіння, і вони огорожені одним парканом.

У пленарному складі Комісія, заслухавши доповідь члена Комісії Мішина М.І., уповноваженого представника Громадської ради доброчесності, пояснення кандидата на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду Панової І.Ю., ознайомившись з матеріалами досьє та за результатами співбесіди, встановила таке.

Стандарти етичної поведінки суддів, що адресовані суддям та судовим органам для використання як базових принципів регламентації поведінки суддів, визначені, зокрема, у Бангалорських принципах поведінки суддів від 19 травня 2006 року,

схвалених Резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року № 2006/23 (далі - Бангалорські принципи поведінки суддів).

Цими стандартами у сфері судочинства утверджено, що довіра суспільства до судової системи, а також до авторитету судової системи в питаннях моралі, чесності та непідкупності судових органів посідає першочергове місце в сучасному демократичному суспільстві. Незалежність судових органів є передумовою забезпечення правопорядку та основною гарантією справедливого вирішення справи в суді. Отже, суддя має відстоювати та втілювати в життя принцип незалежності судових органів в його індивідуальному та колективному аспектах.

Міжнародні принципи впроваджені у національне законодавство та викладені, зокрема, у Кодексі суддівської етики, затвердженому у новій редакції рішенням XI (чергового) з'їзду суддів України від 22 лютого 2013 року (далі – Кодекс суддівської етики). У статті 1 цього кодексу зазначено, що суддя повинен бути прикладом неухильного додержання вимог закону і принципу верховенства права, присяги судді, а також дотримання високих стандартів поведінки з метою зміцнення довіри громадян у чесність, незалежність, неупередженість та справедливість суду.

Суддя має уникати будь-якого незаконного впливу на його діяльність, пов'язану зі здійсненням правосуддя, та бути незалежним від своїх колег у процесі прийняття рішень (стаття 2 Кодексу суддівської етики). Аналогічні вимоги були закріплені у Кодексі професійної етики суддів, затвердженому V з'їздом суддів України 24 жовтня 2002 року, та діяли до затвердження його нової редакції.

Одним із механізмів забезпечення права на незалежність та неупередженість суду є розподіл справ серед суддів, що здійснюється на основі об'єктивних попередньо встановлених критеріїв. На такий розподіл справ не повинні впливати сторони у справі чи інші особи, зацікавлені в результатах розгляду справи (пункт 24 Рекомендацій CM/Rec (2010)12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки).

З висновку, рішення Громадської ради доброчесності та доданих матеріалів вбачається, що Департаментом спеціальних розслідувань Генеральної прокуратури України здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні НОМЕР_1 за підозрою колишніх голови, заступника голови та посадової особи апарату ВГСУ у вчиненні злочинів, передбачених частиною другою статті 376, частиною другою статті 376¹ КК України.

У ході цього розслідування встановлено, що у 2011 – 2014 роках у Вищому господарському суді України з метою створення умов для здійснення розподілу окремих справ (касаційних скарг) між визначеними суддями запроваджено значну кількість штучних спеціалізацій, за частиною з яких визначено лише одного або двох суддів.

На цей час слідством виявлено 10 546 випадків розподілу справ (заяв) на одного суддю ВГСУ (безальтернативно) у так званих тотожних спеціалізаціях та 10 816 випадків внесення до автоматизованої системи документообігу цього суду недостовірних відомостей щодо можливості участі судді в автоматизованому розподілі справи (касаційної скарги).

Кандидата віднесено слідством до групи суддів ВГСУ, на яких здійснювався розподіл справ з порушенням порядку, встановленого законом. Зокрема, як встановлено слідством, у ВГСУ було впроваджено 45 спеціалізацій, три з яких стосувалися розгляду справ у сфері банкрутства:

- спори про банкрутство та пов'язані з банкрутством (10 суддів);
- спори, що виникають з учасниками процедур банкрутства (2 судді);
- спори, що виникають з правовідносин у процедурах банкрутства (1 суддя).

Стосовно вказаних обставин кандидат пояснила, що Господарський процесуальний Кодекс України було доповнено статтею 2-1, яка має назву «Автоматизована система документообігу суду» згідно із Законом № 2453-УІ від 07 липня 2010 року. У 2010 році у зв'язку з введенням в дію, вперше з часів існування системи господарських судів, з 01 січня 2011 року АСДОС відповідно до Рішення Зборів суддів ВГСУ від 15 грудня 2010 року була визначена спеціалізація суддів ВГСУ з розгляду конкретних категорій справ. Вона брала участь у цих зборах суддів ВГСУ. Рішення зборів суддів, що стосувалися визначення спеціалізацій, були їй відомі, їх зміст доводився до відома всіх суддів. Оскільки вона розглядала справи про банкрутство з 1994 року, то її не здивувала та обставина, що за нею і було закріплено спеціалізацію з розгляду справ про банкрутство.

Кандидат зауважила, що при здійсненні правосуддя у складі колегії суддів вона розглядала справи, які їй були розподілені, вона не розглядала справи за межами своєї визначеної спеціалізації та не мала і не має доступу до автоматизованої системи документообігу ВГСУ. Категорію справ, які вона розглядала також розглядали і інші судді, вона не була єдиним суддею у цій категорії справ.

Під час надання пояснень, кандидат відзначила, що її взагалі не викликали для надання пояснень до ГПУ.

Під час досудового розслідування фактів її неявки або відмови від надання показань не було. Повідомлення про підозру їй не здійснювалося. Що підтверджується довідкою за підписом заступника начальника третього слідчого відділу ДСР ГПУ від 05.04.2017 № 23/1/3-32815-14.

Комісією встановлено, що відповідно до зборів суддів ВГСУ від 15 грудня 2010 року визначено спеціалізацію суддів ВГСУ з розгляду конкретних категорій справ, утворено та складено чотири судові палати ВГСУ. Розгляд справ, пов'язаних з процедурами банкрутства, здійснювала третя судова палата, до складу якої входило 19 суддів, зокрема і кандидат Панова І.Ю., за нею було закріплено розгляд справ за такими спеціалізаціями (категоріями справ): спори, що виникають з правовідносин у процедурах банкрутства; спори, що виникають при укладенні, зміні, розірванні договорів, визнанні їх недійсними; спори з визнання права власності.

Відповідно до розпорядження Голови ВГСУ від 13 грудня 2013 року на підставі рішення зборів суддів ВГСУ від 21 лютого 2011 року визначено спеціалізацію суддів ВГСУ у новій редакції. За Пановою І.Ю. залишилось закріплено розгляд справ тих самих спеціалізацій. Також Комісією встановлено, що розгляд справ за спеціалізацією «спори, що виникають з правовідносин у процедурах банкрутства», на які звертає особливу увагу ГРД, покладено ще на чотирьох суддів ВГСУ – Картере В.І., Владимиренко С.В., Запорощенко М.Д., та Шевчук С.Р. Тобто кандидат була не єдиним суддею, хто здійснював правосуддя у цій категорії справ. І за іншими категоріями справ, визначеними за Пановою І.Ю., вона не була єдиним суддею, хто здійснює розгляд справ відповідних спеціалізацій.

Таким чином, повідомлення у висновку Громадської ради доброчесності про ймовірні дії кандидата, які можуть містити ознаки кримінального правопорушення, не

може бути взято до уваги, оскільки мають характер припущень, а встановлення наявності чи відсутності ознак кримінального правопорушення у діях особи не належить до повноважень Комісії та регулюється Кримінальним процесуальним кодексом України.

Ураховуючи наведене, Комісія не може взяти до уваги вказані посилання ГРД як підставу для висновку про невідповідність критеріям професійної етики та доброчесності у зв'язку з тим, що додані до висновку та рішення повідомлення не містять інформації про протиправну поведінку кандидата.

Оцінюючи викладене, Комісія керується тим, що відповідно до вимог статті 62 Конституції України особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. Ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину. Обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, отриманих незаконним шляхом, а також на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь.

Стосовно другого пункту висновку ГРД, у якому вказується на причетність кандидата до ухвалення свавільного рішення, де знехтувано нормами українського законодавства та міжнародними стандартами, то кандидат пояснила, що у даному випадку йдеться про постанову ВГСУ від 26 квітня 2011 року у справі № Б29/117-09, ухвалену у складі колегії суддів Панова І.Ю., Білошкап О.В. та Хандурін М.І., згідно з якою постанову Дніпропетровського апеляційного господарського суду від 31 січня 2011 року у справі № Б 29/117-09 щодо скасування ухвали господарського суду Дніпропетровської області від 08 грудня 2010 року про визнання грошових вимог компанії «Транс Європіан Лімітед» (Trans European Limited) залишено без змін.

Кандидат вважає, що вказані висновки ГРД є безпідставними та такими, що зроблені за межами повноважень ГРД, які передбачені частиною 6 статті 87 Закону.

Кандидат зауважує, що у висновку, ГРД посилається на те, що ухвалене кандидатом рішення було оскаржено до Європейського суду з прав людини та буде розглянуто судом за провідним («пілотним») рішенням «Юрій Миколайович Іванов проти України».

Отже, з додатку № 3 до висновку ГРД вбачається, що Європейський суд з прав людини 21 жовтня 2011 року присвоїв заяві Trans European Limited v. Ukraine №64894/11, а також повідомив, що найближчим часом прийме рішення щодо подальшої процедури у справі. В тексті вказаного додатку № 3 відсутні посилання та вказівки на те, що заява Trans European Limited до Європейського суду з прав людини стосується справи про банкрутство № Б29/117-09, яка розглядалася господарським судом Дніпропетровської області, а також, що рішення судів апеляційної та касаційної інстанцій про відмову у визнанні грошових вимог вказаної особи до боржника – державного підприємства «Придніпровський завод кольорових металів», стали підставою для звернення останнього до Європейського суду з прав людини. Зважаючи на відомості, що викладені на офіційному сайті Європейського суду з прав людини, Уряд України поінформований про подання заяви № 64894/11 20 січня 2015 року. На сьогодні рішення Європейського суду з прав людини з приводу цієї заяви відсутнє, і заява Trans European Limited, якій присвоєно номер 64894/11, в додатках до висновку ГРД відсутня, зміст та її підстави кандидату не відомі.

Колегія суддів ВГСУ визнала обґрунтованими висновки Дніпропетровського апеляційного господарського суду щодо того, що в розумінні статей 1, 2 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж», статті 1 Закону України «Про третейські суди» Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України є третейським судом, і відповідно до вимог частини другої статті 35 ГПК України обставини, встановлені його рішенням, не мають преюдиціального характеру та підлягають доказуванню.

Правову позицію колегії суддів, що викладена в постанові ВГСУ від 26 квітня 2011 року у справі № Б29/117-09 кандидат вважає такою, що відповідає законодавству України. До пояснень кандидата додано судові рішення у цій справі - ухвалу Господарського суду Дніпропетровської області від 08 грудня 2010 року, постанову Дніпропетровського апеляційного господарського суду від 31 січня 2011 року, постанову ВГСУ від 26 квітня 2011 року, рішення Європейського суду з прав людини від 15 жовтня 2009 року «Юрій Миколайович Іванов проти України», а також рішення Європейського суду з прав людини від 03 квітня 2008 року у справі «Компанія «Регент» проти України».

Стосовно посилання у пункті 2 висновку ГРД на рішення Європейського суду з прав людини від 03 квітня 2008 року у справі "Компанія "Регент" проти України, то кандидат пояснила таке.

Як зазначено у пункті 3 Рішення у справі «Компанія «Регент» проти України» компанія-заявник скаржилася за пунктом 1 статті 6 Конвенції та за статтею 1 Першого протоколу на невиконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України від 23 грудня 1998 року. Зокрема, заявник стверджував, що рішення суду не виконувалося через неналежне виконання своїх обов'язків державною виконавчою службою та у зв'язку із введенням в дію Закону України «Про введення мораторію на примусову реалізацію майна» № 2864-III від 29 листопада 2001 року.

У пункті 8 вказаного рішення у справі «Компанія «Регент» проти України» Європейський суд з прав людини встановив, що 23 грудня 1998 року Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України виніс рішення, яким зобов'язав ВАТ «Оріана» сплатити на користь компанії СОМ 2 466906,47 доларів США компенсації.

Згідно з пунктом 10 рішення 2 серпня 1999 року відділ державної виконавчої служби Калуського районного управління юстиції Міністерства юстиції відкрив виконавче провадження з метою стягнення з боржника суми, що присуджена арбітражним судом.

Відповідно до пункту 26 рішення 9 грудня 2004 року виконавча служба замінила першого кредитора – компанію СОМ, на компанію заявника у виконавчому провадженні на підставі ухвали суду другої інстанції від 10 вересня 2004 року.

Пунктом 28 рішення встановлено, що 30 грудня 2005 року виконавча служба зупинила виконавче провадження та передала виконавчі листи розпоряднику майном ВАТ «Оріана».

Згідно з пунктом 54 рішення Європейського суду з прав людини у справі «Компанія «Регент» проти України» Суд дійшов висновку, що рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України відповідно до Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від

1994 року та статті 3(1) Закону України «Про виконавче провадження» прирівнюються до інших судових рішень, які підлягають виконанню.

Згідно з пунктом 60 вказаного рішення Європейський суд з прав людини встановив, що тривале невиконання вказаного рішення арбітражного суду є порушенням пункту 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також статті 1 Першого протоколу до Конвенції.

Ураховуючи викладене, кандидат наголошує, що у справі № Б29/117-09-07, на яку у висновку посилається ГРД, має місце інша правова ситуація, ніж у справі Європейського суду з прав людини «Компанія «Регент» проти України».

Невиконання, зокрема в примусовому порядку, рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України не було предметом розгляду у справі № Б29/117-09-07. У вказаній справі про банкрутство доведенню за допомогою належних та допустимих доказів підлягали обставини наявності чи відсутності грошової заборгованості боржника Державного підприємства «Придніпровський завод кольорових металів» перед компанією «Транс Юропіан Лімітед».

Під час оцінки вказаних обставин Комісія враховує те, що відповідно до статті 49 Закону суддю не може бути притягнуто до відповідальності за ухвалене ним судове рішення, за винятком вчинення злочину або дисциплінарного проступку.

Відповідно до Рекомендації № (94) 12 «Незалежність, дієвість та роль суддів», ухваленої Комітетом Міністрів Ради Європи 13 жовтня 1994 року, рішення суддів не повинні переглядатись інакше, ніж через визначену законом процедуру апеляцій, судді не зобов'язані давати звіт щодо справ, які перебувають в їх провадженні, жодній особі, яка не належить до системи судової влади.

У § 35 Висновку КРЄС № 17 зазначається, що для того, щоб оцінити якість рішення, винесеного суддею, особи, які проводять оцінювання, мають зосереджуватися на методиці, яку суддя в цілому застосовує в своїй роботі, а не на оцінюванні правового обґрунтування окремих рішень. Останнє має визначатися виключно в процесі оскарження.

Згідно з § 23 Висновку КРЄС № 18 відповідно до основоположного принципу судової незалежності система оскарження - це, в принципі, єдиний шлях, яким може бути скасовано чи змінено судове рішення після того, як його було винесено, і єдиний спосіб, у який судді відповідатимуть за свої рішення, за винятком того, коли вони діють недобросовісно.

З огляду на викладене, власне факт ухвалення суддею певного рішення не може бути ознакою невідповідності критеріям доброчесності та професійної етики.

Оскільки доказів на підтвердження недобросовісної поведінки кандидата під час ухвалення рішень, наведених у висновку Громадської ради доброчесності, притягнення його до кримінальної, дисциплінарної, іншої відповідальності щодо розгляду цих справ не надано, Комісія не наділена повноваженнями надавати оцінку відповідним діям судді.

Ураховуючи викладене, Комісія відхиляє висновок ГРД про невідповідність Панової І.Ю. критеріям професійної етики та доброчесності в цій частині як такий,

що ґрунтується на правовій оцінці законності рішення суду, яке набрало законної сили, Громадською радою добросовісності із перевищенням своїх повноважень.

Однією з підстав для затвердження негативного висновку ГРД стала та обставина, що кандидат не вказала у деклараціях про майно доходи витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2013 – 2014 роки права на користування земельною ділянкою. Кандидат пояснила, що її мати – Лазарева Лідія Дмитрівна, на підставі договору купівлі-продажу земельної ділянки від 14 травня 2013 року володіє на праві власності земельною ділянкою площею 990 кв. м у м. Українка Обухівського району Київської області. Копія вказаного договору надана Комісії разом з поясненнями щодо походження коштів, за які придбано вказану ділянку. Дана ділянка межує із земельною ділянкою, яка належить їй (кандидату) на праві власності від 13 листопада 2012 року, обидві ділянки огорожені одним парканом.

Кандидат зауважила, що вона фактично не користується цією ділянкою, а лише за усною згодою батьків підтримує її у належному стані з метою збереження її корисних властивостей. Жодних будівель, споруд та садових насаджень на ній не розташовано, жодних доходів від ділянки вона не отримує. З матір'ю вони не проживають однією родиною та не ведуть спільного господарства. У матері як власниці існують певні плани щодо забудови цієї ділянки, однак оскільки її мати проживає у місті Дніпро, то це питання ще не вирішено. Крім того, у неї (кандидата) відсутні жодні документи, які б свідчили про наявність зареєстрованого у встановленому законом порядку права безоплатного користування земельною ділянкою її матері. Оскільки законодавство на час заповнення декларацій не вимагало декларування такого майна, тому вона і не відобразила земельну ділянку матері, що межує з ділянкою, яка належить їй на праві власності у деклараціях.

Відповідно до вимог статей 125, 126 Земельного кодексу України право власності на земельну ділянку, а також право постійного користування та право оренди земельної ділянки виникають з моменту державної реєстрації цих прав.

Право власності, користування земельною ділянкою оформлюється відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень».

Пунктом 12 Роз'яснення щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю, затвердженого рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції № 3 від 11 серпня 2016 року, передбачено обов'язок зазначати в декларації об'єкти, які належать суб'єкту декларування або члену його сім'ї на праві користування. Такими правами користування можуть бути: оренда, сервітути, право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис), право забудови земельної ділянки (суперфіцій), утримання, застава, користування на підставі довіреності, зокрема генеральної довіреності, інші права, передбачені законом. Визначення зазначених категорій наводиться у Цивільному кодексі України.

Стосовно внесення відомостей про ділянку матері у декларацію за 2015 рік, то кандидат пояснила, що, враховуючи суспільну увагу до необхідності дотримання особами, уповноваженими на виконання функцій держави, вимог Закону України «Про запобігання корупції», на час заповнення вперше електронної декларації за 2015 рік вона вважала за доцільне вказати в розділі 3 відомості про цю ділянку, хоча

відповідно до роз'яснень щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» вона могла і не вказувати у декларації цю ділянку з тих самих підстав, що в попередні роки.

Комісією встановлено, що у розділі 3 «Об'єкти нерухомості» електронної декларації за 2015 рік кандидата Панової І.Ю. міститься інформація про право безоплатного користування земельною ділянкою площею 990 кв. м у м. Українка Обухівського району Київської області, яка належить матері кандидата Лазаревій Лідії Дмитрівні. Тобто інформацію про існування земельної ділянки, яка перебувала у власності матері кандидата, приховано не було.

Як вбачається з фотографій, наданих ГРД, та пояснень кандидата, обидві ділянки огорожені одним парканом, між ними розташована розмежувальна лінія світлого кольору (ймовірно фундамент для паркану). Ділянка матері кандидата має окремих вхід та вільна від будь-яких забудов чи городини. Кандидат фактично не користується ділянкою матері, а лише підтримує її у належному стані (ділянка виглядає як газон з травою). Кандидат спільно не проживає з матір'ю, не веде спільного господарства, тобто матір кандидата не є членом її сім'ї.

З огляду на викладене Комісія вважає доводи Панової І.Ю. переконливими, тому вона обґрунтовано мала підстави не вказувати дану земельну ділянку матері у своїх деклараціях про майно доходи витрати і зобов'язання фінансового характеру за попередні роки.

Стосовно походження коштів на придбання автомобіля Jaguar XF 2014 року випуску на суму 1 209 740 грн. кандидат пояснила, що її сукупний дохід за 2014 та 2015 роки становив 2 531 457 грн, що підтверджується відомостями, викладеними у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за 2014 рік та декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, за 2015 рік. Крім того, кандидат зауважила, що власником вказаного авто була не вона, а її син, про що і вказано у декларації за 2015 рік. Даний автомобіль було придбано ним за спільні родинні кошти. На даний час автомобіль відчужений за договором купівлі-продажу від 15 січня 2016 року.

Вирішуючи питання відповідності кандидата на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного суду Панової І.Ю. критеріям доброчесності та професійної етики в цій частині висновку, Комісія виходить з такого.

У Бангалорських принципах поведінки суддів зазначено, зокрема, що постійна увага з боку суспільства покладає на суддю обов'язок прийняти низку обмежень і, незважаючи на те, що пересічному громадянину ці обов'язки могли б здатися обтяжливими, суддя приймає їх добровільно та охоче. Поведінка судді має відповідати високому статусу його посади.

Суддя має бути обізнаний про свої особисті та матеріальні інтереси конфіденційного характеру та вживати розумні заходи з метою отримання інформації про матеріальні інтереси членів своєї родини (пункт 4.7 Бангалорських принципів поведінки суддів). При цьому до членів родини судді цим міжнародним актом віднесено дружину (чоловіка), сина, дочку, пасинка та будь-якого іншого близького родича чи особу, що проживає в домі у судді чи працює у нього за наймом.

Кодексом суддівської етики покладено на суддів обов'язок докладати всіх зусиль до того, щоб на думку розсудливої, законослухняної та поінформованої людини їх поведінка була бездоганною.

Рішенням Ради суддів України від 04 лютого 2016 року № 1 затверджено Коментар до Кодексу суддівської етики, у якому зазначено, що доброчесна поведінка судді має торкатися всіх сфер його життя, зокрема і матеріальної (майнової) сфери. Йдеться про добросовісну поведінку судді в реалізації обов'язку бути обізнаним про свої майнові інтереси та здійснення активних дій щодо вжиття розумних (адекватних) заходів для того, щоб бути обізнаним про майнові інтереси членів своєї сім'ї, виявляючи повагу до законів і лояльність до публічних фінансових інтересів держави (коментар до статті 18).

Досліджуючи майновий стан родини кандидата, Комісія не здійснює оцінювання доброчесності його близьких осіб, а має на меті з'ясувати поінформованість кандидата про матеріальні інтереси членів родини та оцінити його прагнення сприяти встановленню обставин, важливих для підтримання впевненості громадськості у чесності й невідкупності судових органів.

З огляду на зазначене, враховуючи мету цього кваліфікаційного оцінювання та вимоги щодо відповідності кандидатів найвищим стандартам суддівської етики та доброчесності, Комісія оцінює пояснення Панової І.Ю. як такі, що є достатніми для спростування відповідних тверджень, наведених у висновку Громадської ради доброчесності. Окрім того, на підтвердження своїх доводів кандидатом надано копії договорів дарування, купівлі-продажу на відчуження майна, зокрема і копію договору дарування грошових коштів від 14 листопада 2014 року. Комісією проаналізовано надані кандидатом документи та співставлено доходи і витрати на майно у розрізі років, із яких вбачається достатня фінансова можливість кандидата на придбання його родиною автомобіля Jaguar XF 2014 року випуску. Тобто Комісія не знайшла підтвердження про невідповідність витрат та майна кандидата задекларованим доходам.

Таким чином, Комісія за результатами розгляду на пленарному засіданні висновку та рішення Громадської ради доброчесності про невідповідність кандидата на посаду судді Верховного Суду Панової І.Ю. критеріям доброчесності та професійної етики встановила, що не може взяти їх до уваги та відхилив їх, оскільки вони не знайшли свого підтвердження. Із висновку та рішення ГРД не вбачається, що кандидат не відповідає критеріям професійної етики і доброчесності.

Відповідно до частини першої статті 88 Закону, якщо Громадська рада доброчесності у своєму висновку встановила, що суддя (кандидат на посаду судді) не відповідає критеріям професійної етики та доброчесності, то Комісія може ухвалити рішення про підтвердження здатності такого судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді лише у разі, якщо таке рішення підтримане не менше ніж одинадцятьма її членами.

Комісія у пленарному складі, дослідивши досє кандидата, заслухавши доповідача, надавши оцінку фактам, викладеним Громадською радою доброчесності, та аргументам, наведеним Пановою І.Ю., дійшла висновку, що доводи Громадської ради доброчесності про невідповідність кандидата критеріям доброчесності та професійної етики не знайшли свого підтвердження під час процедури

кваліфікаційного оцінювання у межах конкурсу на зайняття вакантної посади судді Верховного Суду.

Із дванадцяти членів Комісії за підтримку такого рішення проголосувало одинадцять.

Ураховуючи викладене, керуючись статтями 88, 93, 101 Закону, Положенням, Комісія

вирішила:

визнати Панову Ірину Юріївну такою, що за критеріями професійної етики та доброчесності підтвердила здатність здійснювати правосуддя у Касаційному господарському суді у складі Верховного Суду, а Комісії у складі колегії завершити проведення стосовно неї кваліфікаційного оцінювання.

Головуючий

С.Ю. Козьяков

Члени Комісії:

В.І. Бутенко

А.В. Василенко

Т.Ф. Весельська

А.Г. Козлов

Т.В. Лукаш

П.С. Луцюк

М.І. Мішин

С.М. Прилипко

Ю.Г. Тітов

В.Є. Устименко

Т.С. Шилова